

Signalementen

Deze rubriek staat onder redactie van drs Joris Kreutzer, die ook alle bijdragen aan deze aflevering verzorgde.

De aanwinstenlijst van de bibliotheek van Instituut Clingendael wordt maandelijks gepubliceerd op de Clingendael-website:

www.clingendael.nl/resources/library/acquisitions

Barry J. Eichengreen

Exorbitant Privilege: The Rise and Fall of the Dollar and the Future of the International Monetary System.

New York: Oxford University Press, 2011; 215 blz.; \$ 27,95;

ISBN: 978-0-19975-378-9

Meer dan een halve eeuw is de Amerikaanse dollar niet alleen dé munt van de Verenigde Staten geweest, maar van de hele wereld. Importeurs, exporteurs, bedrijven en overheden over de hele wereld handelden in dollars en maakten de dollar tot standaard en zichzelf daarmee afhankelijk van deze munt. Dat versterkte de macht van de Verenigde Staten. Maar recente gebeurtenissen hebben twijfel gewekt aan de zekerheid die de dollar kan bieden. De effecten van de financiële crisis en de daaropvolgende mondiale recessie, alsmede de opkomst van andere sterke munteenheden zoals de euro en de Chinese

renminbi, hebben sommigen ervan overtuigd dat de dollar niet meer de wereld-standaardvaluta zal zijn. Dit zal grote gevolgen hebben voor de Amerikaanse economie en de invloed van Washington in de wereld.

In *Exorbitant Privilege* beschrijft de econoom Barry Eichengreen de opkomst van de dollar gedurende de 20ste eeuw. Hij laat de overeenkomst zien tussen de dominantie van de Verenigde Staten in de wereldeconomie en de overheersing van de dollar in de afgelopen vijftig jaar. Maar door de opkomst van China, India en Brazilië en andere groeiende economieën domineren de Verenigde Staten de wereldecono-

mie niet meer. Eichengreen stelt dat dus ook de Amerikaanse munt niet meer zal domineren. Dat zal echter niet plotseling gebeuren en de dollar zal zijn internationale status niet helemaal verliezen. Volgens de schrijver gaat men er nu vanuit dat er mondiaal slechts ruimte is voor één valuta, ofwel de dollar ofwel een andere munt. Eichengreen laat echter zien dat er gedurende lange perioden in de geschiedenis meerdere munten dominant waren. Dit zou weer kunnen gebeuren en daarmee kan de dollar zijn internationale status behouden. Voorwaarde is wel dat de Verenigde Staten leren van de fouten die tot de financiële crisis hebben geleid. Washington zal de eigen fiscale en financiële huishouding op orde moeten krijgen. De toekomst van het bekende groene biljet hangt dus niet af van wat de Chinese overheid doet, maar van het beleid van de Amerikaanse regering zelf.

Yakkov Lappin

Virtual Caliphate: Exposing the Islamist State on the Internet.

Dulles, Virginia: Potomac Books, 2010; 212 blz.; \$ 21,56;

ISBN: 978-1-59797-511-7

In 1924 verdween in Turkije het laatste kalifaat, een islamitische staat volgens de leer van de Koran. Sindsdien is het ondanks verscheidene pogingen niet gelukt het kalifaat nieuw leven in te blazen. Al-Qaeda, die zichzelf als een overheid in ballingschap ziet, en honderden aan haar gelieerde organisaties probe-

ren al jaren tevergeefs het kalifaat opnieuw gestalte te geven. Het is dit falen om een thuisland te creëren, dat volgens Yakkov Lappin heeft geleid tot het ontstaan van een virtueel kalifaat. Dit virtuele kalifaat is een islamistische staat die alleen op computerservers bestaat en waarin bepaalde overheidstaken worden

uitgevoerd die tot nu toe alleen in fysiek bestaande staten voorkwamen. De islamisten gebruiken dit netwerk om trainingskampen op te zetten, grondwetten te schrijven en belastingwetten op te stellen. In dit boek laat Lappin zien hoe zij met behulp van de modernste technologie een eeuwenoud ideaal proberen te bereiken. Daarbij is het virtuele kalifaat niet het einddoel. Het is voor de islamisten een belangrijk middel om het uiteindelijke doel, de terugkeer van het gedroomde kalifaat, te bereiken.

Mark Perry

How to Lose the War on Terror.

Londen: Hurst & Co Publishers, 2010; 272 blz.; £ 12,99;

ISBN: 978-1-85065-963-1

In 2004 en in 2005 vonden er in Beiroet onder initiatief van het *Conflicts Forum* gesprekken plaats tussen een kleine groep Amerikanen en Europeanen en belangrijke leden van Hamas, Hezbollah en de Moslim Broederschap. In deze gesprekken, die vanwege grote culturele, sociale en religieuze verschillen tussen de deelnemers soms ongemakkelijk

waren, werden onderwerpen als democratie, Israël, Al-Qaeda, geweld en terrorisme besproken. Mark Perry, die bij de gesprekken aanwezig was als directeur van het *Conflicts Forum*, doet in *How to Lose the War on Terror* verslag van deze unieke dialoog. Een van de conclusies uit de discussies was dat de Verenigde Staten en hun bondgenoten de 'War on Terror' vol-

komen verkeerd voerden. De belangrijkste fout die gemaakt wordt, is dat groepen als Hamas en Hezbollah op één hoop met Al-Qaeda worden gegooid. De gesprekken hebben er volgens Perry toe bijgedragen dat het Westen langzamerhand anders is gaan nadenken over groepen als Hamas en Hezbollah. Het besef groeide dat deze groepen niet zozeer vijanden van de democratie waren, maar juist bondgenoten konden worden in de strijd tegen een gezamenlijke vijand, Al-Qaeda.

Kristian Ulrichsen

Insecure Gulf: The End of Certainty and the Transition to the Post-oil Era.

Londen: Hurst & Co Publishers, 2010; 224 blz.; £ 25,=;

ISBN: 978-1-84904-127-0

In *Insecure Gulf* wordt onderzocht hoe het concept van veiligheid in de Perzische Golf zich ontwikkelt als antwoord op nieuwe uitdagingen. Deze nieuwe uitdagingen zijn steeds vaker van niet-militaire aard en van langere termijn. Voedsel-, water- en energieveiligheid, het beheersen

van veranderingen in het klimaat en het milieu, bevolkingsgroei, het overschot aan jonge mensen in de regio en structurele economische tekortkomingen zijn problemen die een mondiale en multi-dimensionale aanpak vereisen. Kristian Ulrichsen beschrijft hoe regimes in de regio re-

ageren op de nieuwe dreigingen, en plaatst deze brede respons binnen de bredere politieke, economische, sociale en demografische context. Hoewel 'traditionele' dreigingen van Iran, Irak, nucleaire proliferatie en terrorisme nog steeds prominent aanwezig zijn, hebben de nieuwe dreigingen de potentie het sociaal contract tussen staat en samenleving in de oliemonarchieën te ondermijnen. Ulrichsen stelt dat een allesomvattende aanpak nodig zal zijn om ervoor te zorgen dat de regimes in de regio de nieuwe dreigingen het hoofd kunnen bieden.

Gideon Rachman

Zero-sum Future: American Power in an Age of Anxiety.

New York: Simon & Schuster, 2011; viii + 340 blz.; \$ 12,99;

ISBN: 978-1-43917-661-0

Na de ineenstorting van de Sovjetunie brak er in de Verenigde Staten een tijdperk aan van groot optimisme. Dit tijdperk, 'The Age of Optimism', werd gekenmerkt door een sterk geloof in de vrije markt als de meeste efficiënte manier om middelen te verdelen, in democratie als de meest stabiele regeringsvorm en in het liberale individualisme als de beste universele levenshouding.

De toekomst zag er zeer rooskleurig uit. Zelfs de economische opleving van China werd niet als een bedreiging van de Amerikaanse economie gezien. Er was sprake van een win-win-scenario, waarin een steeds efficiëntere wereldomvattende markt ertoe zou leiden dat iedereen van de groeiende rijkdom zou profiteren. Maar na 2008 staat dit optimistische wereldbeeld ter discussie. Na

de mondiale financiële crisis breekt er een 'Age of Anxiety' aan. Gideon Rachman beschrijft in *Zero-Sum Future* de wereld in dit nieuwe tijdperk. Het is een wereld die minder welvarend en minder stabiel is, waarbij een nieuw wereldbeeld de boventoon voert. In dit wereldbeeld wordt er steeds meer gedacht in termen van een *Zero-Sum Future*. Hierin gaat de groei van de ene staat automatisch ten koste van de andere. Rachman beschrijft hoe dit nul-som-denken het steeds lastiger maakt om het hoofd te bieden aan wereldomvattende problemen als terrorisme, werkloosheid, klimaatverandering en nucleaire proliferatie.